

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Декан факультету педагогіки і
психології
проф. Олефіренко Т.О

_____ (підпис)

« ____ » _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ

освітнього рівня _____ бакалавр (1 р. 10 міс.) _____

галузі знань _____ 01 освіта _____

спеціальності _____ 013 Початкова освіта _____

освітньо-професійні програми: 1. Початкова освіта та практична психологія
2. Початкова освіта та іноземна мова
3. Початкова освіта та дошкільна освіта

Шифр за навчальним планом ПП1.02.3

Робоча програма розроблена на підставі типової навчальної програми з «Теорії та методики виховання» затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова «___» _____ 20___ року, протокол № ____ .

Розробники програми: **Коханко Оксана Григорівна** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та методики початкового навчання факультету педагогіки і психології Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова.

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки та методики початкового навчання

«31» серпня 2020 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри

_____

(підпис)

Шапошнікова І.М.

(прізвище, ініціали)

1. Опис дисципліни

Шифр дисципліни _____

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань 01 Освіта (шифр, назва)	Кількість кредитів - 3		Методи навчання: - словесні - наочні - практичні
Спеціальність 013 Початкова освіта (код, назва)	Загальна кількість годин - 90		
	<i>Денна</i>	<i>Заочна</i>	
Освітній рівень Бакалавр (бакалавр/магістр)	Лекції:		
	20 год.	8 год.	
	Практичні заняття:		
Нормативна	19 год.	2 год.	
	Лабораторні заняття:		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом I	-	-	Форми поточного контролю: модульні контрольні роботи
	Індивідуальна робота:		
Семестр II	-	-	
	Самостійна робота:		
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: 2 - самостійна робота: 2	51 год.	80 год.	Форма підсумкового контролю: Екзамен
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
Мова навчання - українська	1/2	1/9	

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теорія та методика виховання учнів молодшого шкільного віку.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна „Теорія та методика виховання” враховує попередню підготовку студентів із навчальних курсів: “Вступ до спеціальності”, “Загальні основи педагогіки”, “Загальні основи психології”, “Історія педагогіки”, “Дидактика” та забезпечує базу для наступного поглиблення знань, умінь та навичок із психолого-педагогічних дисциплін: «Педагогічні технології у початковій школі», галузеві методики.

Мета викладання навчальної дисципліни “Теорія і методика виховання” є підготовка майбутнього вчителя початкової школи до виховної діяльності.

Завдання вивчення дисципліни “Теорія і методика виховання” є:

- ознайомлення майбутнього вчителя з процесом виховання у початковій школі;
- озброєння студентів знаннями, вміннями і навичками роботи з дітьми за умов особистісно-орієнтованого виховання;
- розвиток у них творчих здібностей, ініціативності, самостійності, творчого мислення;
- здійснення практичної підготовки майбутнього вчителя початкової школи до організації виховної роботи з молодшими школярами

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	Знати сутність і зміст виховного процесу, його мету, основні етапи; принципи та закономірності реалізації; Вміти виділяти актуальні проблеми сучасного виховного процесу; на основі загальної мети виховання та врахування специфіки виховання дітей молодшого шкільного віку визначати завдання виховання дітей певного класу (1-4); враховувати основні закономірності та принципи виховання дітей; визначати основні шляхи та способи національного виховання учнів	Здатність планувати та організувати процес виховання як цілісну систему формування особистості дитини молодшого шкільного віку у взаємозв'язку всіх його компонентів (мети і завдань, чинників впливу, закономірностей і принципів, методів, прийомів, засобів, форм виховання, діагностики й корекції та результатів).
2.	Знати методи виховного впливу, їх оптимальний вибір; Вміти створювати умови та підбирати методи виховного впливу на дитину для усвідомленого сприйняття та засвоєння соціальних норм, культурних і статево-рольових стандартів поведінки	Здатність реалізувати завдання, принципи та шляхи національного виховання підрастаючого покоління у системі загальноосвітньої школи
3.	Знати особливості формування дитячого колективу; Вміти прогнозувати розвиток колективу, планувати його ближню, середню і далекую перспективу діяльності, використовувати колектив як засіб розвитку кожного його члена, об'єднувати його зусилля навколо спільної діяльності, розподіляти обов'язки між учнями на основі перспективних, середніх та ближніх цілей у плануванні роботи учнів класу, розподілу між ними доручень з метою об'єднання зусиль учнів навколо спільної діяльності,	Здатність формувати дитячий колектив з урахуванням його типу, завдань, ознак, стадії розвитку

	створювати такий виховний колектив, який би став засобом розвитку кожного його члена; організувати колективне самоврядування, забезпечити органічне сполучення керування і самоврядування, тактовно здійснювати педагогічне керівництво дитячим самоврядуванням	
4.	Знати системи розумового, морального, фізичного, трудового, естетичного, національного та ін. напрямки виховання учнів початкової школи; Вміти створювати умови та підбирати форму, метод виховного впливу для поєднання інтелектуального, фізичного і соціального розвитку молодшого школяра; організувати та забезпечити чуттєве сприймання та спілкування дітей із соціальним та природним оточенням; організувати та забезпечити єдність інтелектуального та емоційного сприймання навколишньої природи; - здійснювати виховання самоповаги, почуття власної гідності у молодших школярів;	Здатність здійснювати виховний вплив на особистість дитини з урахуванням її індивідуальних особливостей та згідно сучасних вимог щодо формування всебічно, гармонійно розвиненої та компетентної особистості.
5.	Знати позакласні та позашкільні форми організації виховного процесу; Вміти визначити та організувати різні види і форми виховної роботи; формувати національну свідомість та гордість за свою націю, державу, усвідомлення її краси і багатства, повагу до культури свого народу, традицій, звичаїв, обрядів, свят	Здатність планувати, організовувати та проводити різні форми позаурочної виховної роботи з учнівським колективом та кожним учнем індивідуально
6.	Знати виховні функції та зміст діяльності класного керівника; Вміти планувати діяльність, визначати її об'єкт і предмет з урахуванням вікових, індивідуальних особливостей дітей, їх інтересів і можливостей; організовувати, корегувати взаємини з дітьми у процесі спільної діяльності	
7.	Знати форми та методи педагогічного керівництва вихованням дітей у сім'ї; Вміти встановлювати правильні (педагогічно доцільні, тактовні, засновані на загальних інтересах) взаємини з родиною дитини, забезпечувати конструктивну взаємодію з батьками та іншими старшими членами сімейного співтовариства	Здатність планувати та організовувати взаємодію з батьками молодших школярів засобами різних методів, форм співпраці та надавати їм консультативну допомогу щодо сімейного виховання дитини

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС 90 години.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)					Кількість годин (заочна (вечірня) форма навчання)				
		Аудиторні	Лекції	Практичні	Лабораторні	СРС	Аудиторні	Лекції	Практичні	Лабораторні	СРС
Змістовий модуль 1. Процес виховання як цілісна система											
1	Тема 1.1. Сутність процесу виховання	6	4	2	-	6	1	1	-	-	12
2	Тема 1.2. Загальні методи виховання, їх класифікація	4	2	2	-	6	1	1	-	-	12
3	Тема 1.3. Зміст виховного процесу	6	2	4	-	8	1	-	1	-	12
Змістовий модуль 2. Форми організації процесу виховання та методика їх проведення											
4	Тема 2.1. Особистість і колектив. Методика організації виховного колективу	6	4	2	-	8	1	1	-	-	10
5	Тема 2.2. Методика виховної роботи: сутність і зміст. Система діяльності класного керівника	4	2	4	-	8	1	1	-	-	10
6	Тема 2.3. Позакласне та позашкільне виховання. Методика організації позакласної виховної роботи з учнями початкової школи	6	4	2	-	8	3	2	1	-	12
7	Тема 2.4. Взаємозв'язок школи, сім'ї та громадськості у вихованні учнів. Методика організації виховної роботи з батьками	5	2	3	-	7	2	2	-	-	12
Разом : 90 год.		39	20	19	-	51	10	8	2	-	80

IV. Зміст дисципліни

№ з/п	4.1. Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть годин	
		Всього	в т.ч. лекцій
1.	Змістовий модуль 1. Процес виховання як цілісна система		
1.1	Тема 1.1. Сутність процесу виховання. 1. Виховання як суспільне та педагогічне явище. 2. Сутність процесу виховання, його основні риси. Рушійні сили виховання. 3. Структура виховного процесу як цілісної системи. Етапи процесу виховання. 4. Самовиховання та перевиховання. 5. Принципи та закономірності виховання. <i>Рекомендовані інформаційні джерела: основні - 3, 4, 10, 12, 13, 18, 19, 24, 43.</i>	6	4
1.2	Тема 1.2. Загальні методи виховання, їх класифікація. 1. Поняття про методи і прийоми виховання. Класифікація методів виховання. 2. Методи формування свідомості молодших школярів. 3. Методи організації діяльності дітей та формування досвіду суспільної поведінки. 4. Методи стимулювання позитивної поведінки та діяльності молодших школярів. 5. Методи самовиховання особистості. 6. Вибір методів виховання. <i>Рекомендовані інформаційні джерела: основні - 3, 4, 12, 13, 18, 19, 24, 43.</i>	4	2
1.3	Тема 1.3. Зміст виховного процесу. 1. Розумове виховання молодших школярів. Формування основ наукового світогляду. 2. Моральне виховання молодших школярів. 3. Система естетичного виховання учнів початкових класів. 4. Трудове та економічне виховання як складові процесу виховання. 5. Фізичне виховання в системі початкової освіти. 6. Основи національної системи виховання. <i>Рекомендовані інформаційні джерела: основні - 3, 4, 12, 13, 18, 19, 24, 43.</i>	6	2
2.	Змістовий модуль 2. Форми організації процесу виховання та методика їх проведення		
2.1	Тема 2.1. Особистість і колектив. Методика організації виховного колективу 1. Загальне поняття про колектив, його ознаки, функції. 2. Формування особистості у колективі – основа побудови системи виховання. 3. Структура учнівського колективу. Типи дитячих колективів, їх взаємозв'язок. 4. Основні стадії розвитку колективу.	6	4

	5. Педагогічне управління колективом. Шляхи згуртування дитячого колективу. 6. Технологія та методика організації колективної творчої діяльності (КТД). Формування наскрізних умінь. 7. Методика діагностування взаємовідносин в учнівському колективі. <i>Рекомендовані інформаційні джерела: основні - 2, 3, 4, 5, 10, 12, 13, 18, 19, 24, 43.</i>		
2.2	Тема 2.2. Методика виховної роботи: сутність і зміст. Система діяльності класного керівника. 1. Специфіка методики виховання в гуманістичній парадигмі. Поняття про методику виховної роботи у школі. 2. Виховні системи школи та соціуму. Характеристика найбільш відомих виховних систем школи та соціуму. 3. Структура виховної роботи школи, її характеристика. 4. Система діяльності та виховні функції класного керівника. 5. Методика планування виховної роботи в школі та класі. <i>Рекомендовані інформаційні джерела: основні - 2, 4, 9, 13, 15, 18, 20, 21, 30-34, 45.</i>	4	2
2.3	Тема 2.3. Методика організації позакласних та позашкільних виховних заходів 1. Позакласна виховна робота, її завдання та зміст, форми. 2. Методика організації виховних годин з учнями початкових класів. 3. Методика позакласної виховної роботи з учнями початкових класів на засадах народознавства та народної педагогіки. 4. Методика організації виховних свят та нестандартних виховних заходів з учнями початкових класів. 5. Методика організації та проведення ранкових зустрічей. 6. Методика організації гурткової роботи з молодшими школярами. 7. Цілісний аналіз виховного заходу. <i>Рекомендовані інформаційні джерела: основні – 2, 5, 10, 13, 32, 42, 45.</i>	6	4
2.4	Тема 2.4. Методика організації виховної роботи з батьками. 1. Сімейне виховання у різні періоди розвитку українського суспільства. Особливості і перспективи розвитку сучасної сім'ї, її функції. 2. Стилі сімейного виховання. Благополучні і неблагополучні сім'ї. 3. Психолого-педагогічні особливості діагностики сімей учнів. 4. Традиційні та нетрадиційні форми зв'язку школи з батьками. Підвищення рівня педагогічної культури сім'ї. 5. Методика організації і проведення батьківських зборів. 6. Методика організації індивідуальної роботи вчителя з батьками. <i>Рекомендовані інформаційні джерела: основні – 3, 4, 6, 12, 13, 14, 18, 19, 20, 24, 26, 43, 45.</i>	5	2

4.2. Плани семінарських, практичних, лабораторних занять

Модуль 1

Практичне заняття № 1

Тема: Сутність процесу виховання. Комплексний підхід до виховання. Основні принципи виховання. Основи національної системи виховання.

Хід заняття:

- I. Теоретичне обговорення основних положень теми:
  - Виховання як суспільне та педагогічне явище.
  - Сутність процесу виховання, його основні риси. Рухливі сили виховання.
  - Структура виховного процесу. Етапи процесу виховання.
  - Самовиховання та перевиховання.
  - Принципи та закономірності виховання.
  - Комплексний підхід до виховання.
- II. Розв'язування педагогічних задач і ситуацій
- III. Практична робота

Рекомендовані інформаційні джерела: *основні* - 3, 4, 10, 12, 13, 18, 19, 24, 43.

Практичне заняття № 2

Тема: Загальні методи виховання, їх вибір та поєднання.

Хід заняття:

- I. Теоретичне обговорення основних положень теми:
  - Поняття про методи і прийоми виховання. Класифікація методів виховання.
  - Методи формування свідомості молодших школярів.
  - Методи організації діяльності дітей та формування досвіду суспільної поведінки.
  - Методи стимулювання позитивної поведінки та діяльності молодших школярів.
  - Методи самовиховання особистості.
  - Вибір методів виховання.
- II. Розв'язування педагогічних задач і ситуацій
- III. Практична робота

Рекомендовані інформаційні джерела: *основні* - 3, 4, 12, 13, 18, 19, 24, 43.

Практичне заняття № 3

Тема: Розумове виховання. Формування наукового світогляду учнів початкової школи. Моральне і естетичне виховання молодших школярів.

Хід заняття:

- I. Теоретичне обговорення основних положень теми:
  - Завдання та шляхи розумового виховання молодших школярів.
  - Формування наукового світогляду учнів.
  - Завдання та шляхи морального виховання учнів.
  - Проблеми у моральному вихованні підростаючого покоління сьогодні.
  - Завдання та шляхи естетичного виховання учнів.
  - Потенціал уроків естетичного циклу у системі естетичного виховання учнів.
  - Основи національної системи виховання.
- II. Розв'язування педагогічних задач і ситуацій
- III. Практична робота

Рекомендовані інформаційні джерела: *основні* - 3, 4, 12, 13, 18, 19, 24, 43.

Практичне заняття № 4

Тема: Трудове і фізичне виховання молодших школярів.

Хід заняття:

- I. Теоретичне обговорення основних положень теми:
  - Завдання та шляхи трудового виховання учнів.
  - Види трудової діяльності. Вимоги до дитячої праці.
  - Проблеми трудового виховання учнів сьогодні.
  - Завдання та шляхи фізичного виховання учнів.

- Проблеми фізичного виховання учнів сьогодні.
- II. Розв'язування педагогічних задач і ситуацій
- III. Практична робота
- Рекомендовані інформаційні джерела: *основні* - 3, 4, 12, 13, 18,19, 24, 43.

Модуль 2

Практичне заняття № 5

Тема: Особистість і колектив у вихованні. Технологія проектування колективної творчої справи (КТС).

Хід заняття:

- I. Теоретичне обговорення основних положень теми:
- Загальне поняття про колектив, його ознаки, функції.
  - Формування особистості у колективі – основа побудови системи виховання.
  - Структура учнівського колективу. Типи дитячих колективів, їх взаємозв'язок.
  - Основні стадії розвитку колективу.
  - Педагогічне управління колективом. Шляхи згуртування дитячого колективу. Завдання КТС в сучасній школі.
  - Особливості КТС. Тематика КТС.
  - Технологія проведення КТС
  - Аналіз зразків КТС з молодшими школярами.
- II. Розв'язування педагогічних задач і ситуацій
- III. Практична робота
- Рекомендовані інформаційні джерела: *основні* - 2, 3, 4, 5, 10, 12, 13, 18,19, 24, 43.

Практичне заняття № 6

Тема: Виховні системи шкіл та соціуму.

Хід заняття:

- I. Теоретичне обговорення основних положень теми:
- Поняття про методiku виховної роботи у школі.
  - Специфіка методики виховної роботи з молодшими школярами.
  - Структура виховної роботи школи, її характеристика.
  - Поняття виховної системи школи та соціуму, її структура.
  - Характеристика найбільш відомих виховних систем школи та соціуму.
- II. Практична робота: аналіз виховних систем шкіл, в яких навчалися студенти
- Рекомендовані інформаційні джерела: *основні* - 2, 4, 9, 13, 15, 18, 20, 21, 30-34, 45.

Практичне заняття № 7

Тема: Планування вчителем-вихователем виховної роботи в 1-4 класах.

Хід заняття:

- I. Теоретичне обговорення основних положень теми:
- Виховні функції та зміст діяльності класного керівника.
  - Документи, що регулюють діяльність класного керівника.
  - Завдання планування виховної роботи в школі та класі.
  - Структура плану виховної роботи.
  - Вимоги до планування виховної роботи.
  - Методика діагностування взаємовідносин в учнівському колективі.
- II. Практична робота: розробка плану виховної роботи для учнів початкової школи за заданою психолого-педагогічною характеристикою класу.
- Рекомендовані інформаційні джерела: *основні* - 2, 3, 4, 5, 10, 12, 13, 18,19, 24, 43.

Практичне заняття № 8

Тема: Методика організації різноманітних позакласних виховних заходів.

Хід заняття:

- I. Теоретичне обговорення основних положень теми:
- Позакласна виховна робота, її завдання та зміст, форми.

- Методика організації виховних годин з учнями початкових класів.
- Методика позакласної виховної роботи з учнями початкових класів на засадах народознавства та народної педагогіки.
- Методика організації виховних свят та нестандартних виховних заходів з учнями початкових класів.
- Методика організації гурткової роботи з молодшими школярами.
- Цілісний аналіз виховного заходу.

II. Розв'язування педагогічних задач і ситуацій

III. Практична робота

Рекомендовані інформаційні джерела: основні – 2, 5, 10, 13, 32, 42, 45.

Практичне заняття № 9

Тема: Спільна виховна робота школи і сім'ї. Методика організації роботи з батьками.

Хід заняття:

I. Теоретичне обговорення основних положень теми:

- Виховання в сім'ї – першооснова розвитку дитини як особистості.
- Сімейне виховання у різні періоди розвитку українського суспільства. Особливості і перспективи розвитку сучасної сім'ї.
- Стили сімейного виховання. Благополучні і неблагополучні сім'ї.
- Психолого-педагогічні особливості діагностики сімей учнів.
- Традиційні та нетрадиційні форми зв'язку школи з батьками. Підвищення рівня педагогічної культури сім'ї.
- Методика організації і проведення батьківських зборів.
- Методика організації індивідуальної роботи вчителя з батьками.

II. Практична робота: розробка проекту батьківських зборів (за заданою тематикою).

Рекомендовані інформаційні джерела: основні – 3, 4, 6, 12, 13, 14, 18, 19, 20, 24, 26, 43, 45

4.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Зміст завдань для самостійної роботи	Форма звітності	Рекомендовані інформаційні джерела (основні)
1.	Аналіз принципів гуманістичного виховання	Конспект	3, 4, 18, 24, 43
2.	Твір-роздум «Національне виховання – як важлива проблема сучасної школи»	Письмовий твір	7, 10, 18, 27, 35-36
3.	Розробка бесіди для учнів початкових класів на одну з тем розумового виховання: • «Розум – найбільше багатство», • «Я хочу і можу навчатися», • «Як розвивати розумові здібності», • «Як покращити пам'ять» чи інші	Проект	2, 3, 12, 18, 45 + додаткові
4.	Аналіз творів з читанок 2-4 клас по моральному вихованню молодших школярів (робота у таблиці) + розробка анкети для учнів початкової школи з виявлення їх естетичних інтересів, смаків.	Конспект	2, 3, 12, 18, 45 + додаткові
5.	Аналіз сучасних проблем фізичного і трудового виховання школярів та шляхів їх вирішення	Конспект	3, 18, 19, 24, 43
6.	Аналіз завдань екологічного, економічного, правового та статевого виховання учнів	Конспект	3, 18, 19, 24, 43
7.	Аналіз п'яти методик діагностування учнівського колективу.	Конспект	16, 18, 24 + додаткові

8.	Розробка КТС для учнів початкової школи.	Проект	5 + додаткові
9.	Розробка плану виховної роботи для учнівського колективу (за заданою психолого-педагогічною характеристикою).	Проект	18, 20, 34, 45 + додаткові
10.	Розробка плану-конспекту виховної години (тема на вибір) для учнів початкової школи.	Проект	18, 20, 45 + додаткові
11.	Розробка сценарію виховного свята (за заданою темою) для учнів початкової школи.	Проект	18, 20, 45 + додаткові
12.	Розробка змісту консультації для батьків з однієї теми на вибір: • «Стилі сімейного виховання». • «Як допомогти дитині успішно навчатися». • «Як сформулювати бажання у дитини вчитися?». • «Методи виховання у сім'ї». • «Режим дня молодшого школяра».	Проект	14, 18, 20, 26, 45 + додаткові
13.	Аналіз найвідоміших виховних систем шкіл та соціуму	Конспект	29-34
14.	Аналіз проблеми педагогічного управління колективом та шляхів його згуртування	Конспект	3, 4, 12, 18, 19, 24, 43
15.	Аналіз дитячих та громадських організацій, що діють в Україні	Конспект	3, 4, 12, 18, 19, 24, 43

V. Контроль якості знань студентів

5.1. *Форми і методи поточного контролю:*

Форми поточного контролю: модульні контрольні роботи.

Методи поточного контролю: усне опитування, тести, контрольні завдання.

5.2. *Форми і методи підсумкового контролю:*

екзамен.

5.3. *Критерії оцінювання знань студентів:*

- 1) якість знань (правильність, повнота, глибина, системність, дієвість, узагальненість, міцність);
- 2) ступінь сформованості професійних умінь з дисципліни;
- 3) ступінь самостійності в навчальній діяльності;
- 4) досвід творчої пошукової діяльності.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									Екзамен	Сума
Змістовий модуль № 1				Змістовий модуль № 2						
Т 1	Т 2	Т 3	Модульна контрольна робота 1	Т 4	Т5	Т6	Т7	Модульна контрольна робота 2		
10	10	20	10	10	10	10	10	10	100	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
65-69	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до екзамену

Охарактеризуйте сутність виховання як суспільного явища та педагогічного процесу.

Доведіть, що процес виховання є процесом цілеспрямованим.

Доведіть, що результати процесу виховання віддалені у часі.

Структура виховного процесу. Проаналізуйте взаємозв'язок компонентів виховного процесу.

Визначте мету і завдання гуманістичного виховання.

Охарактеризуйте ознаки виховного процесу.

Охарактеризуйте рушійні сили виховання.

Психолого-педагогічна сутність самовиховання, його структура, зміст та педагогічні функції. Форми і методи самовиховання особистості.

Охарактеризуйте педагогічні умови самовиховання особистості.

Процес перевиховання. Охарактеризуйте і визначте його функції та етапи.

Охарактеризуйте основні умови успішного застосування комплексного підходу у вихованні.

Доведіть, що виховання - процес інтеріоризації загальнолюдських цінностей.

Порівняйте роль цілеспрямованого та нецільового виховного впливу на формування особистості у молодшому віці.

Доведіть, що зв'язок виховання, навчання та розвитку дитини є закономірним.

Покажіть взаємообумовленість та взаємозв'язок принципів виховання.

Охарактеризуйте основні шляхи реалізації принципу індивідуального підходу до учнів.

Розкрийте сутність принципу зв'язку виховання з життям, яких умінь від педагога вимагає правильна реалізація цього принципу.

Охарактеризуйте основні правила реалізації принципу єдності виховних впливів на вихованців.

Доведіть, що національна система виховання - цілісна система. Охарактеризуйте основні принципи національного виховання.

Проаналізуйте можливості залучення дітей до надбань національної культури у процесі виховання.

Охарактеризуйте рушійні сили виховного процесу.

Розкрийте найважливіші закономірності виховання.

Доведіть залежність ефективності виховання від умов мікро- та макросередовища.

Методи і прийоми виховання. Вимоги щодо вибору методів і прийомів виховання. Визначте групи методів виховання у відомих вам класифікаціях.

Визначте зв'язки між методами, прийомами та засобами виховання.

Дайте характеристику методів виховання за допомогою яких формується досвід суспільної поведінки. Визначте умови їх успішного використання.

Дайте мотивовану оцінку застосування методів вправ у процесі виховання.

Визначте і дайте характеристику методів формування свідомості молодших школярів.

З якою метою використовується група методів формування суспільної свідомості і які основні вимоги до їх реалізації.

За яких умов застосовуються методи стимулювання позитивної поведінки і діяльності школярів.

За яких умов застосування методів заохочення і покарання є ефективним.

Дайте характеристику методів самовиховання.

Як втілюються у методах принципи виховання.

Учнівський колектив і його роль у формуванні особистості учня. Охарактеризуйте ознаки, за якими можна судити про розвиток колективу.

Дайте характеристику структури дитячого колективу в умовах початкової школи, визначте місце особистості в системі колективних відносин.

Охарактеризуйте стадії розвитку учнівського колективу.

Як ви уявляєте собі діяльність педагога з розвитку учнівського колективу.

Розкрийте динаміку розвитку дитячого колективу, визначте умови успішного виховання колективних відносин.

Колективна відповідальність має на увазі рівнозначну відповідальність і вихователя і вихованця. Визначте основні вимоги, які ставляться до вихователя.

Проаналізуйте вплив неформального спілкування на виховання учнів початкової школи.

За яких умов найчастіше виникають конфлікти у взаємовідносинах колективу і особистості.

Доведіть, що розвиток особистості і колективу - взаємообумовлені процеси; що колективне виховання не заперечує «вільне» виховання.

Охарактеризуйте найбільш розповсюджені моделі розвитку відносин між особистістю і колективом.

Мета і завдання трудового виховання учнів початкових класів. Шляхи реалізації трудового виховання.

Визначте завдання і зміст морального виховання школярів, покажіть органічну єдність у цьому процесі загальнолюдських і національних цінностей. Покажіть залежність морального виховання від віку та індивідуального досвіду учнів.

Який зміст вкладають в поняття «основи моральної культури». Охарактеризуйте роботу вчителя з формування основ моральної культури.

Встановіть шляхи морального виховання школярів у навчальній і позакласній роботі. Покажіть своєрідність зв'язків морального виховання із іншими напрямками виховання.

Формування основ моральної культури особистості передбачає виховання гуманності, свідомої дисципліни, культури поведінки та основ екологічної культури. Які Ви бачите практичні шляхи реалізації вказаних складників.

Визначте мету формування екологічної культури школярів, обґрунтуйте умови досягнення цієї мети.

Місце, роль і завдання розумового виховання у розвитку особистості.

В чому суть та структура світогляду, яке його суспільне призначення і функції.

Проаналізуйте мету і завдання естетичного виховання школярів.

Які методи виховання необхідно використовувати для формування в учнів естетичних потреб.

Розкрийте можливості уроків образотворчого мистецтва для естетичного виховання школярів.

Сутність і завдання статевого виховання.

Охарактеризуйте основні завдання і зміст виховання фізичної культури особистості.

Визначте найбільш ефективні форми позакласної виховної роботи в сучасних умовах.

Дайте характеристику позашкільних навчально-виховних закладів, та доведіть їх вплив на виховання особистості.

Проаналізуйте завдання, які стоять перед позашкільними установами. У чому специфіка їх роботи в умовах сучасності.

Форми зв'язку школи з батьками. Педагогічна культура батьків та шляхи її підвищення.

Охарактеризуйте основні методи виховання у сім'ї.

Охарактеризуйте функції сім'ї. Визначте сучасні проблеми сімейного виховання. Умови успішного виховання у сім'ї.

Розкрийте специфіку сімейного виховання. Охарактеризуйте стилі сімейних відносин.

Участь громадськості у вихованні учнів. Дитячі організації та самодіяльні об'єднання в Україні. Їх роль у вихованні підростаючого покоління.

Специфіка методики виховання у гуманістичній парадигмі. Поняття про методику виховної роботи у школі.

Виховні системи школи та соціуму. Приклади найбільш відомих виховних систем, їх характеристика.

Структура виховної роботи школи. Виховні функції вчителя початкових класів.

Методика планування виховної роботи в школі та класі.

Методики вивчення учнівського колективу, взаємовідносин між школярами. Примірна схема психолого-педагогічної характеристики класу та учня.

Методика організації колективної творчої справи (КТС). Етапи КТС. Тематика КТС. Приклади КТС.

Методика підготовки виховної години.

Методика підготовки виховних свят. Тематика традиційних виховних свят у початковій школі.

Нетрадиційна позакласна навчально-виховна робота, методика її організації.

Методика позакласної виховної роботи з учнями початкових класів на засадах народної педагогіки.

Методика організації гурткової роботи з молодшими школярами.

Методика організації ранкових зустрічей.

Методика організації виховної роботи з батьками (традиційні, нетрадиційні форми роботи з батьками). Психолого-педагогічні особливості організації індивідуальної роботи з батьками. Діагностика сім'ї.

Орієнтовні практичні питання:

Охарактеризуйте 1 виховну систему школи (на вибір).

Наведіть приклад календарного плану виховної роботи для учнів 1 (2, 3 чи 4) класу (на 1 семестр) за заданою характеристикою.

Наведіть приклад 1 методики вивчення учнівського колективу (на вибір).

Наведіть приклад пізнавальної КТС для учнів початкових класів.

Наведіть приклад трудової КТС для учнів початкових класів.

Наведіть приклад художньо-естетичної КТС для учнів початкових класів.

Наведіть приклад оздоровчої КТС для учнів початкових класів.

Наведіть приклад етичної КТС для учнів початкових класів.

Продумайте примірну тематика виховних годин на морально-етичну тематику для учнів 1-го класу.

Продумайте примірну тематика виховних годин на морально-етичну тематику для учнів 4-го класу.

Складіть план проведення виховної години на етичну тематику: «Не кривди, синку, хліба» для учнів початкової школи.

Складіть план проведення виховної години на пізнавальну тематику: «Тварини – брати наші менші» для учнів початкової школи.

Складіть план проведення виховної години на національну тематику: «Батьківщина – рідна Україна» для учнів початкової школи.

Складіть план проведення виховної години на етичну тематику: «Гірка правда краща від солодкої брехні» для учнів початкової школи.

Продумайте примірну тематика виховних свят для учнів 1-4 класів.

Приведіть приклад 1-го нестандартного виховного заходу (на вибір).

Складіть план проведення екскурсії за темою на вибір.

Складіть примірну тематику виховних заходів на народознавчу тематику для учнів 1-го класу.

Наведіть приклад календарного плану гуртка з будь-якого напрямку для учнів початкової школи.

Розробіть план-конспект ранкової зустрічі на задану тему.

Складіть перелік тем для батьківських зборів для батьків учнів 1 (2, 3 чи 4) класу.

Розробіть зміст анкети для батьків першокласників з метою з'ясування їх виховних можливостей (не менше 8-ми запитань).

Розробіть зміст анкети для батьків першокласників з метою з'ясування загальних відомостей про сім'ю.

Складіть план проведення перших зборів для батьків учнів 1-го класу.

Складіть план проведення зборів для батьків учнів 2-го класу за темою на вибір.

VI. Навчально-методична карта дисципліни «Теорія та методика виховання»

Всього – 90 год., лекції – 20 год., практичні – 19 год., самостійна робота – 51 год., екзамен комплексний

Тиждень	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Модулі	Модуль 1 Процес виховання як цілісна система							Модуль 2 Форми організації процесу виховання та методика їх проведення												
Лекції	1		2		3		4				5			6			7			
Дати																				
Теоретичні розділи	Сутність процесу виховання		Загальні методи виховання		Зміст виховного процесу		Особистість і колектив				Методика виховної роботи. Позакласне та позашкільне виховання					Взаємодія школи та сім'ї. Методика організації співпраці з батьками				
Теми лекцій	Сутність процесу виховання	Принципи та закономірності процесу виховання	Загальні методи виховання		Зміст виховного процесу		Особистість і колектив	Методика виховної роботи з учнівським колективом		Методика виховної роботи. Система діяльності класного керівника		Позакласне та позашкільне виховання	Методика організації позакласної роботи		Взаємодія школи та сім'ї. Методика організації співпраці з батьками					
Теми практичних занять	Сутність процесу виховання		Методи виховання, їх вибір		Розумове, моральне та естетичне виховання учнів	Трудове та фізичне виховання учнів	Методика виховної роботи з учнівським колективом			Виховні системи шкіл та соціуму	Методика планування виховної роботи	Методика організації позакласних виховних заходів		Методика організації співпраці з батьками						
Самостійна робота	1) Складання опорних схем до теоретичних розділів. 2) Аналіз педагогічних задач, ситуацій. 3) Творчі роботи.						1) Складання опорних схем до теоретичних розділів. 2) Аналіз педагогічних задач, ситуацій. 3) Творчі роботи.													
Види контролю	Поточний контроль. Перевірка самостійної роботи. Модульний контроль: Тест 1. Творче завдання.						Поточний контроль. Перевірка самостійної роботи. Модульний контроль: Тест 2. Творче завдання.													
ЕКЗАМЕН (комплексний)																				

VII. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні

1. *Бех І. Д.* Виховання особистості : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2008. – 839 с.
2. Виховання в школі. / Упоряд. *В.Варава, В.Зоу.* – К., 2003. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
3. *Волкова Н.П.* Педагогіка. Навчальний посібник. – К., 2001.
4. *Зайченко І.В.* Педагогіка. – К., 2006.
5. *Иванов И.П.* Энциклопедия коллективных творческих дел. - М.: Педагогика, 1985.
6. *Карпенчук С.Г.* Теорія і методика виховання. – К., 1997.
7. *Красовицький М.Ю.* Практична педагогіка виховання. – К., 2000.
8. *Кінчук Н.В.* Формування творчої особистості вчителя. – К., 1991.
9. *Коберник О.* Теорія і методика психолого-педагогічного проектування виховного процесу в школі.
10. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді від 16.06.2015 // <http://www.mon.gov.ua>
11. Концепція «Нова українська школа». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya>.
12. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н. М. —К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. — 206 с.
13. *Костюк Г.С.* Навчально-виховний процес і психологічний розвиток особистості. – К., 1989.
14. *Лозова В.І., Троцько Г.В.* Теоретичні основи виховання і навчання. – Х., 1997.
15. *Маленкова Л.И.* Теория и методика воспитания. Учебник. – М., 2004.
16. *Макаренко А.С.* Книга для батьків. – К., 1973, Твори. – В 7 т. – К.:Рад. шк., 1953-1955.
17. *Максакова В.И.* Теоретические основы и методика воспитания младших школьников. – М., 2006.
18. *Максимов В.Г.* Педагогическая диагностика в школе: Учеб. пособие для студ. высш. пед заведений. – М.: изд. центр «Академия», 2002.

19. *Матвієнко О.В.* Організація педагогічної практики з виховної роботи у початковій школі. – К., 2003.
20. *Матвієнко О.В.* Виховання молодших школярів: теорія і технологія. – К., 2006.
21. *Мельничук С.Г.* Педагогіка (Теорія виховання). Навчальний посібник. – К., 2012. – 228 с.
22. *Методика воспитательной работы / Под редакцией В.А. Сластенина* – М., 2002.
23. *Методика воспитательной работы: Учеб пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / А.А.Байкова, Л.К. Гребенника, О.В. Еремкина и др.* – М.: Издательский центр «Академия», 2002.
24. *Методика воспитательной работы: Учеб. пособие для студентов пед уч/щ. В.М. Коротов, Л.Ю.Гордин, А.Ю.Гордин, В.В. Жуков // Под ред. В.М.Коротова.* – М.: Просвещение, 1990. – 175 с.
25. *Методика кружковой работы в начальной школе: Для педучилищ специальн. «Преподавание в нач. классах общеобразовательной школы» /Подг. Д.Т.Федоренко.* – К.: РУМК, 1989.
26. *Мойсеюк Н.Є.* Педагогіка. Навчальний посібник, 2-е вид. – К., 1999.
27. *Навчання і виховання шестирічних першокласників /Упор. К.С. Прищепя.* – К., 1990.
28. *Організація роботи з батьками / загальна редакція Кривко М.П.* – Рівне, 1994.
29. *Основи національного виховання: Концептуальні положення /За заг. ред. В.Г.Кузя, Ю.Д.Руденка, З.О. Сергійчук.* – К., 1993.
30. *Основы педагогического мастерства / Под. Ред. И.А.Зязюна.* – М.,1989.
31. *Педагогічний пошук: Ш.О.Амонашвілі, С.М.Лисенкова, І.П.Волков, В.Ф.Шаталова та інші /Упор. І.М.Баженова.* – К.,1989.
32. *Поляков С.Д.* Технологи виховання. – М., 2002.
33. *Селевко Г.К.* Воспитательные технологии. – М., 2005.
34. *Созонов В.П.* Організація виховної роботи в класі. – Х.: Ранок, 2007.
35. *Сорока Г.І.* Сучасні виховні системи і технології. – Х.: Ранок, 2002.

36. *Сорока Г.І.* Організація виховної роботи: планування, аналіз, методичне забезпечення. – Х., 2006.
37. *Стельмахович М.Г.* Народна педагогіка. – К., 1985;
38. *Стельмахович М.Г.* Українське родинознавство. – Івано-Франківськ, 1994.
39. *Сухомлинський В.О.* Батьківська педагогіка. – Рад.шк., 1976;
40. *Сухомлинський В.О.* Серце віддаю дітям // Вибр.твори. – К., 1976. – Т.3;
41. *Сухомлинський В.О.* Як виховати людину // Вибрані твори. – К., 1976. – Т.2.
42. *Трухін І.О., Шпак О.Т.* Основи шкільного виховання: Навчальний посібник. – Київ: „Центр навчальної літератури”, 2004. – 368 с.
43. *Ушинський К.Д.* Про народність у громадському вихованні //Тв. У 6 т. – Т.1. – К.:Рад. шк., 1954;
44. *Федоренко Д.Т.* Методика гурткової роботи в початковій школі: Для учнів педучилищ. – К.: МО України, 1989.
45. *Фіцула М.М.* Педагогіка. Навчальний посібник. – 2000 р.
46. *Чубенко В.Т.* Вихователь групи продовженого дня і вчитель. – К.: Рад. шк., 1981.
47. *Ярошук Л.Г.* Методика виховної роботи. Навчально-методичний комплекс. – К.: Видавничий дім «Слово», 2012. – 320 с.

Додаткові

1. *Амонашвили Ш.А.* Психологические основы педагогики сотрудничества. - К., 1991.
2. *Азаров Ю.П.* Искусство воспитывать. - М., 1986.
3. *Бех І.Д.* Від волі до особистості. -К.,1995.
4. *Бех І.Д.* Особистісно зорієнтоване виховання. - К., 1998.
5. *Бойко А.М.* Оновлена парадигма виховання: шляхи реалізації (підготовка вчителя до формування виховуючих відносин з учнями).-К., ІЗМН, 1996.
6. Вихователю про психологію та педагогіку сексуального розвитку дітей. / За ред. *Т.В. Говорун.* - К., ІЗМН, 1996.
7. *Вишневецький О.* Сучасне українське виховання. - Львів, 1996.

8. *Вовк Л.П., Омеляненко В.Л.* Задания и педагогические ситуации. - М.: Просвещение. - 1993. -271с.
9. *Гильбух Ю.З.* Психодиагностика в школе. - М.: Знание, 1989.
10. *Гиппенрейтер Ю.Б.* Общаться с ребенком. Как? – М., 2006.
11. *Гиппенрейтер Ю.Б.* Продолжаем общаться с ребенком. Так? – М., 2008.
12. Державна національна програма "Діти України". - К., 1996.
13. *Добрович А.Б.* Воспитателю о психологии общения - М.: Просвещение, 1987.
14. Довідник класного керівника. Збірник документів. - К., 1996.
15. Закон України "Про загальну середню освіту" / Інформаційний збірник МО України. - 1999,- №15,- с. 6-31.
16. *Лимуратов А.Т.* Конфлікт і згода. Основи когнітивної теорії конфліктів. Навчальний посібник. - К.: Наукова думка, 1996.
17. *Кан-Калик В.А., Никандров М.Д.* Педагогическое творчество - М 1990.
18. *Коменський Я.А.* Демократизація освіти і суспільства / Упорядник Вовк Л.П.- К., 1992.- 70с.
19. *Костюк Г.С.* Рушійні сили розвитку і виховання. - К., 1989.
20. *Кремень В.Г.* та ін. Україна: альтернативи поступу (критика історичного досвіду). - К., 1996.
21. *Леві В.Л.* Нестандартна дитина. - К.: Радянська школа. - 1992.
22. *Лихачев Б.* Педагогика. Курс лекцій. - М.: Юрайт, 1998.
23. *Луговий В.І.* Педагогічна освіта в Україні: структура, функціонування, тенденції розвитку. -К., 1994.
24. *Макаренко А.С.* Педагогические сочинения в 8 томах. - М.: Педагогика, 1983 - 1986.
25. *Матвієнко О.В.* Виховання школярів: педагогічні задачі та завдання. – К., 2005.
26. *Монахов М.И.* Изучение эффективности воспитания: теория и методика. - М.: Педагогика, 1981.
27. Одаренные дети / Пер. с англ. Общ. ред. *Г.В.Бурменской.* - М., 1991.
28. *Орлов Ю.М.* Восхождение к индивидуальности. - М., 1990.

- 29.Орієнтовний зміст виховання у національній школі: методичні рекомендації, - К.,1996.
- 30.Падалка О.С. та ін. Педагогічні технології. - К., 1995.
- 31.Панченко Г.Д. Використання освітньо-виховного потенціалу гуманітарних предметів в екологічному вихованні школярів. - К., 1997.
- 32.Педагогічна психологія. / За ред. Проколієнко Л.М.- К., 1991.
- 33.Пидкасистый П.И. Педагогика. - М., 1997.
- 34.Подласый И.П. Педагогика: В 2-х кн. - М., 1999.
- 35.Рувинский Л.И. Теория самовоспитания. - М., 1973.
- 36.Савченко О.Я. Дидактика початкової школи. – К., 2012.
- 37.Савченко О.Я. Урок у початкових класах. – К.: Освіта, 1993.
- 38.Синиця І.Є. Педагогічний такт і майстерність учителя. – К., 1981.
- 39.Сластенин В.А., Исаев И.Ф. и др. Педагогика. - М., 1997.
- 40.Стельмахович М.Г. Українська родинна педагогіка: Навчальний посібник. - К., 1996.
- 41.Стельмахович М.Г. Народне дитинознавство. – К., 1991;
- 42.Україна ХХІ ст. Державна національна програма "Освіта". - К., 1992.
- 43.Ушинський К.Д. Вибрані педагогічні твори. В 2-х томах. - К., 1983.
- 44.Фурман А.В. Проблемні ситуації в навчанні. - К.: Радянська школа.-1991.
- 45.Харламов И.Ф. Педагогика. - М., 1997.
- 46.Яценко Т.С. Активная социально-психологическая подготовка учителя к общению с учащимися. - К., 1993.
- 47.Школа для батьків. Посібник. / Гол. ред. В.Бондаровська. – К.: Міжнародний гуманітарний центр «Розрада», 2005.
- 48.<http://www.mon.gov.ua> – сайт Міністерства освіти і науки, молоді і спорту України.
- 49.<http://pidruchniki.ws> – сайт підручників.
- 50.<http://hklib.npu.edu.ua> – бібліотека НПУ імені М.П.Драгоманова.
- 51.<http://irbis-nbuv.gov.ua> – електронні інформаційні ресурси Національної

бібліотеки України імені В.І.Вернадського.

52.<http://www.dnrb.gov.ua> - Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського.

+ *періодичні видання методичного характеру для вчителів (журнали, методичні посібники і т.д.).*

VIII. Доповнення та зміни, внесені до робочої програми в 2020/2021 н.р.